

A lagarta travestida

Xosé Salvadores Covas

Escáncer no monte Padornelo en Mondoñedo • Xosé Salvadores

O escáncer é un lagarto disfrazado de cobra, é dicir, ten o corpo cilíndrico, escamas, cabeza aguzada, lingua bífida e, ademais, non ten patas. É un disfrace perfecto, que a máis dunha ten dado un susto tremendo cando cruzou no camiño.

O escáncer, que tamén sei que lle chaman liscanzo, entre outros numerosos nomes, é para a comunidade científica *Anguis fragilis*. Puxéronlle o nome de *fragilis* por perder o rabo, coma os lagartos, con moita facilidade e non como eu pensaba: por ser un animal delicado que cun pequeno golpe alí vai. O de perder o rabo, que, separado do corpo, segue bulindo para chamar a atención de quen quixese facerlle mal, non é a única curiosidade deste réptil. Coma case que todos os bichos, ten moitas curiosidades que darían para unha completa reportaxe, a pesar de ser un animal con vida subterránea. Algunhas delas, que descubriron quen fan seguimento da especie, vóuvolas contar.

Esta lagarta gosta das terras húmidas, polo que anda por prados e fragas onde se vai atopar coa súa veciña, a lagarta da serra, que tamén vive en lugares frescos. Son as dúas especies de réptiles que con máis frecuencia saúdo no monte nos arredores do rego das Pedreiras, alá en Lindín (Mondoñedo), na aba do Padornelo.

Veciñas, si, pero a da serra ha de andar con tino, que a nosa travestida aliméntase de todo o que en movemento lle entra na boca, como os invertebrados: insectos, arañas, vermes, miñocas, lesmas... e din que tamén de crías doutras lagartas, incluídas as da súa mesma especie.

Cando chegan os fríos, invernan nun lugar cómodo e axeitado, pero non parece que moi tranquilo, pois din que se xuntan chegando a formar grupos numerosos

de colegas e onde tamén admiten sacabeiras e outros anfibios e réptiles. Paren as crías vivas, que son delicadas e moi espelidas: corren que se matan para fuxir de quen as descobre. Teñen unha fina liña ao longo do lombo dun amarelo metálico e, por baixo, son dun negro intenso; resulta así un combinado que as fai moi propias para o deseño dunha xoia ben guapa.

Os escánceres son relativamente lentos. Teñen dimorfismo sexual, cunhas lixeiras diferenzas entre macho e femia, e é esta máis grande que o macho. Contrariamente ao aspecto pouco agresivo e amábel, teñen unha cópula con moito ardor onde o macho morde a femia detrás da cabeza, ata chegar mesmo a deixarlle marcas.

Para non confundilo con outro parecido, chámalle escáncer *común*; ademais, é bastante habitual atopalo, razón esta que o fai moi coñecido pola xente que ten unha mínima relación coa terra onde el habita, e é sabido que non son perigosos a pesar de que, ao parecer, nalgún momento non tivo tan boa prensa pois, seica, o Pai Sarmiento chegou a aclarar que aínda que se pense que non ten veneno, si que o ten (ao Pai Sarmiento perdoámoslle estes fallos por todo o que tiña dito con tanto acerto). O escáncer ten boa sona, aínda que non se saiba todo o ben que fai controlando pragas.

Non todos os elementos da nosa fauna teñen un recoñecemento nas composicións populares. Da popularidade do noso protagonista falan estes versos...

*Lisca liscanso
que eu xa vou canso
d'ire ao muíño
con pan trigo.*

... que recollen, nunha fermosura didáctica recentemente publicada, Nacho Munilla e Pancho Lapeña, obra indispensable para saber dos nosos arrastrados animais, xunto coa xa clásica guía de Pedro Galán e Gustavo Fernández.

